

λέξεις αὗται ἀνήκον εἰς τὴν Τσουδικὴν ἢ Φινίαν οἰκογένειαν ὡς Πλ. τὸ ὄνομα τοῦ φρουρίου Σαρκέλ, ὅπερ, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς σημαίνει λευκὴ κατοικία, τὴν αὐτὴν ἔχει σημασίαν καὶ εἰς τὴν Φινίαν γλῶσσαν. Τὴν αὐτὴν ἐξήνεγκε γνώμην καὶ ὁ σαρδ. Ἀσιανολόγος Fraehn, ὑποστηρίζας τὴν Φινίαν τῶν Χαζάρων κατοικίαν.

Ἐνα αἰῶνα Π.Χ. ἡ τῶν Χαζάρων κυριαρχία ἐξεστεινέτο πρὸς νότον μέχρι τοῦ Ἄρξ, κατεχόντων ἤδη τὴν Δζορδζάν καὶ Ἀρρηνίαν περιχίαν τῆς Ἀρμενίας (1) Ἡ τῶν Χαζάρων ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπιδρομὴ κατὰ τὴν Γεωγραφίαν τοῦ ἐκ Χορένης Μουσέως, ἔλαβε χώραν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Vahareh βασιλέως τῆς Ἀρμενίας μεταξὺ τῶν 178 καὶ 179 Μ.Χ. Ἐκτὸν ἔτη βραδύτερον Τιριδάτης ὁ Π πρὸς εἰβάλεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίαις κτήσασιν των (2). Ὁ Αὐτοκράτωρ Παυλιανὸς (3) εἶχεν ὡσαύτως ἐν τῷ στρατῷ του Χαζάρους στρατιώτας (4). Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Οὐνων οἱ Ἀκατζίραι καὶ Χαζάροι συνεμάχησαν μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Ἀττίλας καθυποτάξακε αὐτοὺς ἀκολούθως κατὰ τὸ 449 Μ.Χ. ἐπέβαλεν αὐτοῖς ὡς βασιλεὺς τὸν υἱόν του. Καίτοι ὁ τοῦ κατακτητοῦ τούτου θάνατος ὑπῆρξεν ἀφῆρη μὴ πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν ἐπίτινα χρόνον, οὐχ ἦσαν ἐλίγην βραδύτερον κατὰ τὸ 462 Μ.Χ. καθυπεβλήθησαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὸν ἔστυ τῶν Οὐνουγούρων, Βουλγάρων καὶ Σαραγούρων.

Ἐπὶ τὰ μέσα τοῦ ΣΤ'. Μ.Χ. αἰῶνος οἱ Χαζάροι ἀπέβησαν ἰσχυρότατοι, συνεχῶς προσβάλλοντες τοὺς Πέρσας, ὧν ὁ βασιλεὺς Κοβὰτ ἔθηκε τέρμα εἰς τὰς ἐχθροπραξίας αὐτῶν κλείσας τὰ πύματα τοῦ Δαχεστάν διὰ τοῦ περιφύμου τείχους οὗτινος ἀραίτια φαίνονται ἐπὶ καὶ νῦν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Δερβένδ. (5) Ὁ τοῦ Κοβὰτ διάδοχος ἐπὶ νήγειρε τὴν Δερβένδ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἔπωσε χρησιμοποίησιν ὡς νέου πύργου κατὰ τῆς τῶν Χαζάρων ἐπιδρομῆς.

(1) D'Hosson, Voyage d'Abou-el-Cassim p. 47.—Σ.Σ.

(2) Klaproth, Mémoire sur les Khazars, p. 148.—Σ.Σ.

(3) Ὁ συγγραφεὺς ἐκ ὑπονοῆ ἀναμφιβόλως τὸν Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Σ. Μ.

(4) D'Hosson, Voyage d'Abou el-Cassim p. 47.—Σ.Σ.

(5) Klaproth, Mémoire sur les Khazars, p. 150. Journal Asiatique, 3e Série, tom. III.—Σ.Σ.